

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ПОГОДЖЕНО
на засіданні вченої ради факультету
історії та права
Протокол № 7 від «25» лютого 2020 року

Декан Л.М. Філоретова

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ЦДПУ імені Володимира
Винниченка
від «23» березня 2020 року № 43-ун
Голова приймальної комісії

Ректор О.А. Семенюк

Обговорено і затверджено
на засіданнях кафедри
філософії та політології
протокол № 9 від «20» лютого 2020 року

Завідувач кафедри Ю.В. Харченко

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ ВСТУПУ ДО ПОЛІТОЛОГІЇ**

для осіб, які вступають на II, III курс
денної/заочної форми навчання

**на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста,
або ступеня (рівня) бакалавра, або вищого ступеня (рівня) вищої освіти,
або якщо ступінь бакалавра або вищий ступінь здобувається не менше одного
року та виконується в повному обсязі індивідуальний навчальний план**

для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

зі спеціальності 052 Політологія

1. Пояснювальна записка

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого ступеня вищої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста/спеціаліста (або такого, що здобувається), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового випробування зі вступу до політології складена для абітурієнтів, які вступають на II або III курс денної/заочної форми навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, або ступеня (рівня) бакалавра, або вищого ступеня (рівня) вищої освіти, або якщо ступінь бакалавра або вищий ступінь здобувається не менше одного року та виконується в повному обсязі індивідуальний навчальний план для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальності 052 Політологія

Форма проведення фахового випробування – письмове виконання тестових завдань, , що потребують розгорнутої відповіді.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА – складається із чотирьох завдань. Завдання № 1-4 – це теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ: за виконання кожного з завдань № 1-2 нараховується максимум по 30 балів, завдання № 3-4 оцінюється в 20 балів.

Мінімальна позитивна оцінка складає 60 балів;

ЧАС, який відводиться на виконання завдання становить **80 хвилин**.

Завданням фахового випробування є відбір абітурієнтів та виявлення у кожного з претендентів достатнього рівня підготовки, на базі якого можлива самостійна робота в закладі вищої освіти. Відповідно до цього

Абітурієнт повинен знати:

- історію виникнення та етапи формування науки про політику;
- об'єкт, предмет, понятійно–категоріальний апарат та методологію політичної науки основних галузей політичного знання;
- основні політичні школи, концепції і напрями;
- основні методи політичного аналізу, його специфіку, особливості політичного життя суспільства та проблеми його осягнення , а також основні принципи політичного прогнозування;
- провідні ідеї викладенні у першоджерелах з проблематики , що вивчається;

Абітурієнт повинен уміти:

- тлумачити наукові та інформаційно - публіцистичні джерела з політичної тематики, аналізувати, співставляти та узагальнювати різні методологічні підходи;
- застосовувати свої знання до розв'язання (на основі орієнтації у понятійно – категоріальному апараті політології) стандартних питань та практичних завдань;

- розкривати зміст основних політологічних парадигм;
- визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, усвідомлювати їхню роль і функції у підготовці політичних рішень, забезпеченні особистого внеску до суспільно – політичного життя;
- здійснювати політичну рефлексію щодо стану поля політики в Україні.
- виокремлювати теоретичні і практичні, асіологічні та інструментальні компоненти політичного знання, його функції;
- гуманітарного мислення, діалогічної та комунікативної культури;
- політичного осмислення особливості українського політичного поля;
- володіти сучасною політичною культурою, застосовувати політичні знання у своїй професійній та громадській діяльності.

2. Зміст програми

Тема 1: *Політична наука: проблеми розвитку та вивчення.*

Виникнення та етапи формування науки про політику. Система політичних наук. Структура політології. Взаємозв'язок політології з іншими суспільними науками. Історичні умови та етапи формування політології як самостійної науки. Місце політології в системі наук про суспільство. Основні періоди співвідношення політичної філософії та політичної науки. Арістотелізм і платонізм в історії політичної думки. Тенденції розвитку політичної науки у допарадигмальний і парадигмальний періоди. Політологія як інтегративна наука. Становлення і розвиток політології в Україні.

Тема 2: *Політика як соціальне явище.*

Характеристика основних підходів щодо визначення політики. Загальна еволюція концепції політики як соціального явища. Економічні, соціальні, духовні детермінанти політики. Суб'єкти, об'єкти політики. Критерії меж політики. Сутність і структура політики. Функції політики. Політика і сучасний розвиток українського суспільства.

Тема 3: *Об'єкт та предмет політології.*

Політична реальність як об'єкт політології. Дискусії щодо предмету політології. Поняття "об'єкт" та "предмет" науки. Взаємозв'язок між емпіричною та нормативною політологією. Відмінність між політологією та кратологією. Тлумачення політології як державознавства. Широкий та вузький підходи щодо визначення предмету політології. Політичне життя суспільства як політичний театр.

Тема 4: *Закони, закономірності та категорії політології.*

Закони та закономірності політичної науки. Теоретичний та емпіричний рівні політичного знання. Структура понятійно-категоріального апарату теорії політики. Підходи щодо можливості існування законів та закономірностей

політології. Ієрархія категорій політології. Характеристика основних категорій політичної науки: "політика", "політична влада", "держава" тощо.

Тема 5: *Теоретико-методологічні засади політології.*

Багатовимірність методів політологічного пізнання: філософські, загальнонаукові і спеціальні методи. Методи політичної науки. Основні парадигми політичних досліджень. Етапи еволюції методів дослідження політики. Якісні та кількісні методи. Моделювання політики. Діалектико – матеріалістичний метод – універсальна основа політологічних досліджень. Методика конкретних політологічних досліджень.

Тема 6: *Природа політичних знань та їх роль в житті сучасного суспільства.*

Емпіричні, нормативні, фундаментальні знання політичного світу. Політичні знання рівня масової свідомості. Практично – політичні знання. Фундаментальні, теоретичні знання про політику. Функції політичної науки. Політика як наука і мистецтво та праксеологія. Зростання ролі і значення науки про політику на сучасному етапі світового соціального розвитку, політичного і духовного оновлення України.

Тема 7: *Політична сфера суспільства.*

Сутність і структура політичного життя суспільства. Політичні відносини і політична діяльність. Співвідношення понять "політика" і "політичне життя" суспільства. Суб'єкти і об'єкти політичного життя. Політичне життя і політична соціалізація. Діалектика взаємозв'язку політичних відносин і політичної діяльності. Політичний прогрес та його критерії. Форми проявів політичного життя.

Тема 8: *Політологія як наука про утвердження людської свободи і демократії.*

Історія розвитку уявлень про демократію. Сучасні концепції демократії. Суть, основні критерії та риси демократії. Концепції демократії в історії політичної думки та їх сучасні різновиди. Права, свободи, та обов'язки громадян. Основні напрямки демократизації українського суспільства. Політологія як активне громадянознавство (Г. Лассуелл). Демократичні ідеї в українській суспільно – політичній спадщині. Свобода, дисципліна й відповідальність особи. Місце самоврядування в системі держава – суспільство. Роль засобів масової інформації в демократичному суспільстві.

Тема 9: *Політична наука і прогнозування.*

Теоретичний апарат політичного прогнозування. Можливості, межі, техніка, методика та процедури прогнозування у політиці. Співвідношення загальних та спеціальних методів передбачення політичного поступу. Типи прогнозів. Характеристика основних напрямків футурології політики. Співвідношення міфу, соціальної фантастики, соціальних утопій, антиутопій та політичного

прогнозування. Головні положення теорії синтетики. Оптимістичний та песимістичний напрями футурології. Значення наукового політичного прогнозування в умовах реформування українського суспільства.

3. Критерії оцінювання відповідей вступників

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ ВІДПОВІДНО ДО СТРУКТУРИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ:

Завдання в екзаменаційному білеті	Максимальна кількість балів за одне завдання	Критерії оцінювання відповіді вступника за одне виконане завдання
№ 1-2 – теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді	30	<p>“30” балів – абітурієнт(ка) отримує якщо теоретичне запитання виконано у повному обсязі без жодних помилок та зауважень.</p> <p>“20” балів – абітурієнт(ка) отримує у випадку сумлінного виконання завдання з деякими незначними погрешностями та неточностями.</p> <p>“10” балів – абітурієнт(ка) отримує якщо опрацьований матеріал містить неточності, помилки, відтворений з певними порушеннями логічної послідовності.</p> <p>“5” балів – абітурієнт(ка) отримує у разі слабкого викладення матеріалу, коли має місце порушення логічної послідовності в розкритті питання, допущені значні погрешності, є суттєві неточності.</p> <p>“0” балів – абітурієнт(ка) отримує у випадку повного невиконання завдання.</p>
№ 3-4 – теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді	20	<p>“20” балів – абітурієнт(ка) отримує якщо теоретичне запитання виконано у повному обсязі без жодних помилок та зауважень.</p> <p>“15” балів – абітурієнт(ка) отримує у випадку сумлінного виконання завдання з деякими незначними погрешностями та неточностями.</p> <p>“10” балів – абітурієнт(ка) отримує якщо опрацьований матеріал містить неточності, помилки, відтворений з певними порушеннями логічної послідовності.</p> <p>“5” балів – абітурієнт(ка) отримує у разі слабкого викладення матеріалу, коли має місце порушення логічної послідовності в розкритті питання, допущені значні погрешності, є суттєві</p>

Завдання в екзаменаційному білеті	Максимальна кількість балів за одне завдання	Критерії оцінювання відповіді вступника за одне виконане завдання
		<p>неточності. “0” балів – абітурієнт(ка) отримує у випадку повного невиконання завдання.</p>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ

№ ЗАВДАННЯ	МАКСИМАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ
1	30
2	30
3	20
4	20
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	100

4. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. – К., 2001.
2. Алексеева Т.А. Современные политические теории. – М., 2000.
3. Антология мировой политической мысли. В 5 т. – М., 2000.
4. Бебик В. Базові засади політології. – К., 2004.
5. Бодуен Ж. Вступ до політології. – К., 1995.
6. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. – К.: Політика, 1998.
7. Кирилюк Ф.М. Історія політології: Підручник для ВНЗ. – К., 2001.
8. Мала енциклопедія етнодержавознавства / За ред. Ю.І.Римаренка. – К., 1996.
9. Основи політичної науки: Курс лекцій / За ред. Б.Л.Кухти. – Львів, 2000.
10. Політична філософія: Підручник / Є.М.Суліма, М.А.Шепелєв, В.В.Кривошеїн, В.Ю.Полянська. – К.: Знання, 2006.
11. Політологічна енциклопедія. – К., 1997.
12. Політологія. Підручник / за ред. В.Г.Кременя, М.І.Горлача. – Харків: Єдиногор, 2001.
13. Політологія. Хрестоматія / за ред. О.І.Семків. – Львів: Світ, 1996.
14. Політологія: історія та методологія / за ред. Ф.М.Кирилюка. – К., 2000.
15. Політологія у запитаннях і відповідях. – К., 2002.
16. Потульницький В.А. Історія української політології: Концепція державності в українській, зарубіжній історико-політичній науці. – К., 1991.
17. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К., 1993.
18. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. Учебник. – М., 1998.
19. Рудич Ф.М. Політологія. – К., 2004.
20. Рябов С. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
21. Рябов С.Г., Томенко М.В. Основи теорії політики. – К.: Тандем, 1996.
22. Себайн Джордж І., Торсон Томас Л. Історія політичної думки. – К., 1997.
23. Скиба В., Горбатенко В., Туренко В. Вступ до політології. Екскурс в історію правничо-політичної думки. – К., 1998.
24. Шляхтун Ф. Політологія. – К., 2002. – Гл.1.

Додаткова:

25. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
26. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К., 1993.
27. Ацин Г. Элитология. – М., 2002.
28. Блондель Ж. Политическое лидерство. Путь к всеобщему анализу. – М., 1992.
29. Бурдьё П. Социология политики. – М., 1993.
30. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Избр.соч. – М., 1990.
31. Власть. Очерки современной политической философии Запада. – М., 1989.
32. Ганнелл Дж.Г. Политическая теория: эволюция отрасли. – М., 1994.
33. Демократія. Антологія. – К., 2004.
34. Журавський В.С. Політична еліта України: теорія і практика трансформації. – К., 1998.
35. Історія філософії України: Хрестоматія / М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин, А.К.Бичко та ін. – К., 1993.
36. Капустин Б.Г. Современность как предмет политической теории. – М., 1998.
37. Консерватизм. Антологія. – К., 1999.
38. Короткий політологічний словник: Бібліографічна частина. – Львів, 1994.
39. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. – Львів, 2002.
40. Лібералізм. Антологія. – К., 1999.
41. Мангейм Д., Рич Р. Политология: методы исследования. – М., 1999.
42. Мангейм К. Идеология и утопия // Антология мировой политической мысли. – Т.2. – М., 1997. – С. 346-383.
43. Мельвиль А.Ю. Демократические транзиты. – М., 1999.
44. Нагорна Л. Політична культура українського народу. – К., 1998.
45. Націоналізм. Антологія / Упоряд. О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2000.
46. Основи демократії: Навч. посібник для студентів ВНЗ / За ред. А.Колодія. – К.: Ай-Бі, 2000.
47. Острогорский М.Я. Демократия и политические партии. – М., 2004.
48. Соловьев А.И. Политология. Политическая теория. Политические технологии. – М., 2001.
49. Тимошенко В.І. Вищі органи сучасної держави. – К., 1994.
50. Тоффлер Е. Третья волна. – М., 1999.
51. Фукуяма Ф. Великий разрыв. – М., 2003.
52. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1990.
53. Хелд Д. Политическая теория и современное государство // Полис. – 1991. – Сент.-окт.
54. Чилкот Ч.Х. Теории сравнительной политологии // Весь мир. – М., 2001.
55. Шаповал В.М. Зарубіжний парламентаризм. – К., 1993.
56. Шведа Ю. Партії і партійна система України. – Львів, 2002.